

LAGUTSKOTTETS betänkande N:o 3/-29 med an-
 ledning av landskapsnämndens framställning till
N:o 3/-29. Ålands landsting med förslag till lag angående
 utövande av lösningsrätt vid försäljning av
 fastighet i landskapet Åland.

Förenämnda framställning, som landstinget hänskjutit till lagutskot-
 tets beredning, har utskottet tagit under öfvervägande och får med an-
 ledning av densamma vördsammast framhålla följande:

Behovet av lag uti ifrågavarande avseende har redan länge varit
 kännbart inom landskapet, men som känt har någon sådan icke kunnat
 av landstinget antagas, enär §§ 3 och 5 i garantilagen, för vilka lag-
 rum ifrågavarande lag kommer att utgöra så att säga en verkställighets-
 lag, icke erhållit en sådan avfattning, som av landstinget åstundats.
 Emellertid avlät landstinget år 1928 till Finlands Riksdag en motion
 om ändring av sagda paragrafer i garantilagen, varjämte landstinget
 gav landskapsnämnden i uppdrag att till landstinget inkomma med för-
 slag till lösenlag, grundande sig på de synpunkter landstinget i mo-
 tionen framhållit. Landstingets motion har ännu icke av Riksdagen
 slutbehandlats och osäkert är, om densamma kommer att av Riksdagen
 godkännas, v rör föreliggande lagstiftningsarbete i stort sett byg-
 ger på lösan grund, men då utskottet hoppas, att den av landstinget
 i motionen hävdade ståndpunkten äntligen skall vinna gehör i Riksdag-
 en, har utskottet granskat förslaget ur synpunkten att motionen kom-
 mer att godkännas.

Emot landskapsnämndens framställning vill utskottet göra följande
 anmärkningar:

§ 1. Enligt lagförslaget äger lösningsrätt icke rum, om köpare
 av inlösen underkastad fastighet överenskommer om fastighetens förytt-
 rande åt någon, som i landskapet äger hembygdsrätt. Detta medgivande
 till förmån för köpare återfinnes icke i garantilagen. Då köparen
 dessutom genom meranämnda medgivandes förekomst beredes tillfälle att
 genom skenavtal kringgå lagen, som icke heller i övrigt lämnar full
 trygghet emot missbruk, har utskottet för stärkande av lagens effekti-

vitet uteslutit berörda medgivande. För övrigt har utskottet företagit en redaktionell ändring och uteslutit datum för garantilagen.

§ 2. Ehuru utskottet beträffande denna paragraf icke önskar göra någon förändring, har utskottet ansett sig böra fästa landstingets uppmärksamhet därpå, att § 3 i garantilagen uppenbarligen har avseende endast å fysiska personer. I likhet med undantagsstadganden i allmänhet torde § 3 i garantilagen måhända böra tolkas strikter, men i detta speciella fall torde en extensiv tolkning icke blott böra medgivas, utan även anses fullt berättigad. Ty om stadgandet ifråga icke skall kunna extenderas till bolag och andra juridiska personer, som utan att uppfylla de av föreliggande lagrum uppställda moderata villkoren inom landskapet förvärvat fastighet, kommer lagen i strid med garantilagens anda och mening helt och hållet att förfela sitt syftemål. Utskottet har därför biträtt den extensiva tolkning av garantilagens tredje paragraf, som kommit till synes uti landskapsnämndens framställning.

§ 3. I anslutning till den ändring utskottet beträffande § 1 föreslagit, har en uteslutning uti andra momentet företagits.

Hänvisande till ovensagda och då utskottet i övrigt icke haft något att anmärka emot det framställda förslaget, får utskottet vördsamast föreslå

att landstinget, förlitande sig på att landstingets motion om ändring av §§ 3 och 5 i garantilagen kommer att vinna Riksdagens godkännande, ville antaga samt såsom motion till Riksdagen avlåta nedanstående förslag till

L a g

om utövande av lösningsrätt vid försäljning av fastighet i landskapet Åland.

§ 1.

Har fastighet, belägen inom landskapet Åland, försålts till någon, som icke vunnit hembygdsrätt i landskapet, och vilja flere med stöd av 5 § i lagen angående särskilda stadganden rörande land-

skapet Ålands befolkning lösa fastigheten, tillkommer landskapet och därefter den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, företrädesrätt att framom enskild lösa fastigheten. Mellan två eller flere enskilda avgör lotten. Landskapets rätt utövas av landskapsnämnden.

Huru hembygdsrätt i landskapet Åland vinnes av dit inflyttad stadgas i 3 § av förenämnda lag.

§ 2.

Bolag, andelslag, förening, stiftelse eller annan i lag förutsatt sammanslutning för drivande av ekonomisk eller ideell verksamhet är, där ej styrelsens flertal består av personer med åländsk hembygdsrätt och sammanslutningen tillika har sin hemort förlagd inom landskapet, underkastad enahanda bestämmelser i fråga om fastighetsförvärf i landskapet, som gälla för personer, vilka i detsamma ej hava hembygdsrätt.

§ 3.

Den, som önskar lösa fastighet varom i 1 § är fråga, anmäla därom hos landshövdingen inom en månad, efter det kungörelse, på sätt i 4 § säges, blivit i landskapet publicerad. Landshövdingen åligger att, sedan köparen i saken hörts, förordna, huruvida fastigheten är lösen underkastad.

Har beträffande fastighet bestämts, att den är lösen underkastad, bestämme landshövdingen enligt 1 § vem lösningsrätten skall tillkomma. Då lottning i dylikt fall blir nödig, verkställs den av landshövdingen i lantrådets närvaro.

§ 4.

När första uppbud å fastighet meddelats köpare, som ej i landskapet äger hembygdsrätt, skall domstolen inom trettio dagar därefter till landshövdingen insända uppgift härom ävensom över det pris, som för fastigheten erlagts, och låte landshövdingen införa uppgiften uti sådan i landskapet utkommande tidning, i vilken landskapsmyndigheternas allmänna kungörelser böra publiceras, med uppmaning tillika att den eller de, vilka med stöd av 1 § åstunda lösa uppbjuden fastighet,

skall inom en månad härom hos landshövdingen skriftligen anmäla.

§ 5.

Ernas icke överenskommelse om lösens belopp, överlämna den till lösning berättigade eller fastighetens ägare, frågan till underrättsav-görande, och skall motparten genom stämning beredas tillfälle att bli i saken hörd.

Utebliver till lösning berättigad utan laga eller veterligt förfall från sålunda utlyst sammanträde, skola vidare åtgärder förfalla och landshövdingen härom av ordföranden i domstolen underrättas.

Utebliver ägare utan dylikt förfall, må sådant icke uppehålla sakens upptagande och avgörande.

Kostnaderna för sakens behandling vid domstolen skola bestridas av den, som vill lösa, därest ej domstolen finner att ägaren skäligen bort åtnöjas med den erbjudna lösen och att han förty bör vidkännas kostnaderna eller någon del av dem.

§ 6.

Då landsfastighet löses, skall den avträdas den 14 mars, som inträffar närmast efter tre månader från det lösens belopp bestämts. Stadsfastighet skall avträdas den fardag, som inträffar närmast efter två månader från det lösens belopp bestämts. Överenskomma sakägarena om annan överlåtelседag, lände det till efterrättelse.

Lösen skall vid förlust av lösningsrätten erläggas senast den dag avträdandet bör äga rum.

Där ej annorlunda överenskommits, tillkommer den, som avträder fastigheten, ersättning av säljaren för vad han utöver lösens belopp kan hava erlagt för fastigheten.

§ 7.

Ej må lösningsrätt, varom i denna lag stadgas, utgöra hinder för sådan rätt att lösa fastighet, som tillkommer bördeman eller viderboende och nabo.

§ 8.

Ändring i domstols och landshövdingens beslut sökes i vanlig ordning.

§ 9.

